

MESTNA OBČINA MARIBOR
MESTNA UPRAVA

**MEDOBČINSKI URAD ZA VARSTVO
OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE**
Slovenska ulica 40, 2000 Maribor

Datum: 9. 6. 2015

ZADEVA: Sporočilo za javnost – Odgovorno ravnanje z odpadnimi zdravili

V našem vsakdanjem življenju uporabljamo veliko različnih kemikalij; za čiščenje in vzdrževanje doma, pranje perila, pridelavo hrane in higieno. Med kemikalije sodijo tudi zdravila, čeprav služijo zdravljenju, so sestavljena iz različnih kemijskih snovi. Skupno vsem tem izdelkom je, da moramo z njimi ravnati previdno, jih uporabljati in shranjevati v skladu z navodili ter po končani uporabi pravilno odložiti. Že majhne količine nekaterih kemikalij lahko v okolju povzročijo veliko škodo.

Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave Mestne občine Maribor je letošnje leto namenil informiranju javnosti o ravnanju z odpadnimi zdravili. Zanimalo nas je, ali ljudje sploh vedo, kam je potrebno odložiti zdravila, ko jih več ne potrebujejo ali jim poteče rok uporabnosti. Zato smo v sodelovanju z Nacionalnim laboratorijem za zdravje, okolje in hrano pripravili vprašanja ter povabili študente Fakultete za strojništvo, Univerze v Mariboru, da nam pomagajo pri izvedbi ankete »Kam z odpadnimi zdravili?«. Najpomembnejša ugotovitev ankete je gotovo ta, da kar 50 % vprašanih ni seznanjenih s pravilnim odlaganjem odpadnih zdravil. Anketiranci odpadna zdravila odvržejo med ostale komunalne odpadke ali biološke odpadke, odplaknejo v stranišču ali zlijejo v odtok.

Ali se kdaj vprašamo, kakšna je usoda zdravil v okolju? Ali lahko ogrožajo zdravje ljudi in drugih živih bitij? Da bi dobili čim več odgovorov na ti vprašanji, smo ob Dnevu zemlje – 22. 4. 2015, pripravili posvet na temo »Odgovorno ravnanje z odpadnimi zdravili«.

Izvedeli smo, da so farmakološko aktivne snovi (FAS) heterogena skupina snovi, sestavljena predvsem iz zdravil, ki se uporabljajo v humani medicini, kot so zdravila za izključno bolnišnično uporabo, zdravila za domačo uporabo ter zdravil, ki se uporabljajo v veterinarski medicini. FAS se pojavljajo v okolju iz različnih virov, z izločki v odpadnih vodah, z izpiranjem iz kmetijskih površin, pa tudi kot snovi, ki se uporabljajo v predelavi živil in proizvodnji kozmetike. Značilnost FAS je, da so v okolju zelo obstojne in da jih je težko očistiti na čistilni napravi. Že majhne količine nepravilno odvrženih zdravil lahko v naravi povzročajo nepopravljivo škodo. S pronicanjem v podzemne vode lahko preidejo v pitno vodo in tako škodujejo človeku in okolju.

V Mestni občini Maribor so z izvajanjem imisijskega monitoringa podzemnih in površinskih vod že odkrili ostanke farmakoloških sredstev. Slabo so raziskani morebitni dolgoročni škodljivi učinki zdravil oziroma njihovih ostankov v okolju, na delovanje ekosistemov, na posamezne živalske vrste, predvsem na človeka.

Večina odpadnih zdravil sodi med nevarne odpadke in jih ne smemo odvreči med komunalne (gospodinske) odpadke in ne odmetavati v kanalizacijo. Skladno z Uredbo o ravnanju z odpadnimi zdravili neuporabna zdravila oddamo v lekarnah, izvajalcu javne službe v zbirnih centrih ali premičnih zbiralnicah, specializiranih prodajalnah v posebne zabojnike in zbiralcu odpadnih zdravil ob kampanjah. Veterinarska zdravila za male živali sprejemajo v veterinarskih ambulantah ali v zbirnih centrih, kot ostala zdravila.

V Mariboru in okolici je bilo v preteklih treh letih v akcijah zbiranja nevarnih snovi in zbirnih centrih zbranih skoraj 7,5 t odpadnih zdravil. Ta številka nam pove, da je veliko občanov že osveščenih o pravilnem odlaganju tovrstnih odpadkov, vendar bi bilo potrebno uvesti ukrepe, s katerimi bi preprečili nastajanje takšnih količin odpadnih zdravil. Ukrepi za odgovorno ravnanje uporabnikov z zdravili so: ne kopičimo zdravil na zalogo, predpisana zdravila uporabljajmo pravilno in v skladu z navodili ter zdravila pravilno shranjujemo, da se jim ne spremenijo njihove lastnosti.

UGOTOVITVE, ZAKLJUČKI IN IZZIVI ZA PRIHODNOST

Nepravilno ravnanje z odpadnimi zdravili lahko povzroči veliko škode človeku in okolju. 50 % anketiranih ne ve, kam je potrebno pravilno odložiti odpadna zdravila.

Farmakološko aktivne snovi se že pojavljajo v vzorcih podzemne in površinske vode na območju Mestne občine Maribor, zato je potrebno analize farmakološko aktivnih snovi vključiti v redni monitoring podzemnih in površinskih voda, pa tudi v monitoring odpadnih voda na vstopu in izstopu iz čistilne naprave.

Potrebno bi bilo:

- uvesti nadzor nad nepravilnim ravnanjem z odpadnimi zdravili,
- vpeljati okoljske standarde za vrednotenje učinkov na okolje in eko-klasifikacijo,
- omejevati polivanja gnojevke in odpadnega blata iz ČN na njivske površine,
- izgrajevati in vzdrževati vodotesno kanalizacijo,
- nadgraditi tehnologije čiščenja odpadnih voda,
- izvajati raziskave za boljše ustrezno razumevanje delovanja Farmakološko aktivnih snovi v okolju,
- nadaljevati z izobraževanjem, osveščanjem in informiranjem javnosti s poudarkom na mladih, da bi dosegli zmanjšanje količin odpadnih zdravil,
- na »lekarniško« nalepko dodati stavek o pravilnem ravnanju z odpadnimi zdravili,
- v čakalnicah in lekarnah na vidnem mestu izobesiti plakate o ravnanju z odpadnimi zdravili.

Lepo pozdravljeni.

Pripravili:

Olga MRAVLJE, višja svetovalka
mag. Suzana PRAJNC, višja svetovalka

Brigita ČANČ, univ.dipl.inž.,spec.
Direktorica Medobčinskega urada